

**SHERIA YA KUANZISHA TAASISI YA UTAFITI WA MIFUGO ZANZIBAR
NA MAMBO MENGINE YANAYOHUSIANA NA HAYO**

MPANGILIO WA VIFUNGU

VIFUNGU

MAELEZO

**SEHEMU YA KWANZA
MASHARTI YA AWALI**

1. Jina fupi na kuanza kutumika.
2. Ufafanuzi.

**SEHEMU YA PILI
KUANZISHWA KWA TAASISI**

3. Kuanzishwa kwa Taasisi.
4. Muhuri na nembo ya Taasisi.
5. Kazi za Taasisi.

**SEHEMU YA TATU
UONGOZI WA TAASISI**

6. Uanzishaji na Muundo wa Bodi.
7. Katibu wa Bodi.
8. Kazi za Bodi.
9. Uwezo wa Bodi.
10. Muda wa wajumbe wa Bodi.
11. Makamu Mwenyekiti.
12. Mikutano ya Bodi.
13. Akidi ya mikutano.
14. Maamuzi ya Bodi.

15. Taratibu za mikutano.
16. Nafasi ya mjumbe kuwa wazi.
17. Stahiki za wajumbe
18. Mjumbe mualikwa.
19. Mgongano wa maslahi.
20. Kukasimu kazi za Bodi
21. Kusitishwa au kusimamishwa kuwa mjumbe wa Bodi.
22. Bodi kuanzisha kamati

**SEHEMU YA NNE
MKURUGENZI MKUU NA WATUMISHI WENGINE WA TAASISI**

23. Uteuzi wa Mkurugenzi Mkuu.
24. Kazi za Mkurugenzi Mkuu.
25. Idara, vituo, na vitengo vya Taasisi.
26. Watumishi wa Taasisi.

**SEHEMU YA TANO
KUANZISHWA KAMATI YA UTAFITI**

27. Uanzishaji na Muundo wa Kamati ya Utafiti.
28. Kazi za Kamati ya Utafiti.

**SEHEMU YA SITA
UENDESHAJI WA UTAFITI WA TAASISI**

29. Taarifa zinazotakiwa kuwasilishwa kwa Taasisi.
30. Masharti yanayohusiana na ugunduzi na uvumbuzi.
31. Umiliki wa ugunduzi na uvumbuzi.

**SEHEMU YA SABA
MASHARTI YA FEDHA**

32. Fedha za Taasisi.
33. Makadirio ya mapato na matumizi.
34. Hesabu na ukaguzi.
35. Ripoti ya utekelezaji ya mwaka.
36. Ufunguaji wa Hesabu ya Benki.

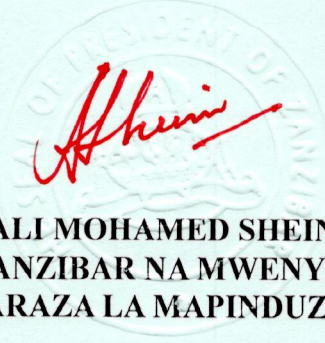
**SEHEMU YA NANE
MASHARTI MENGINEYO**

37. Makosa na adhabu.
38. Adhabu za ziada.
39. Mipaka ya haki ya kutoa taarifa.
40. Kanuni
41. Kufuta na kubakiza.

SHERIA NAM. 7 YA 2020

NIMESAINI

{DKT. ALI MOHAMED SHEIN}
RAIS WA ZANZIBAR NA MWENYEKITI
WA BARAZA LA MAPINDUZI

7 Mei
....., 2020

**SHERIA YA KUENZISHA TAASISI YA UTAFTI WA MIFUGO ZANZIBAR
NA MAMBO MENGINE YANAYOHUSIANA NA HAYO**

IMETUNGWA na Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.

**SEHEMU YA KWANZA
MASHARTI YA AWALI**

Jina fupi na
kuanza
kutumika.

1. Sheria hii itajulikana kama Sheria ya Taasisi ya Utafiti wa Mifugo Zanzibar ya 2020 na itanza kutumika mara tu baada ya kutiwa saina na Rais.

Ufafanuzi.

2. Katika Sheria hii, isipokuwa kama itaelezwa vyenginevyo:

“mnyama” maana yake ni kiumbe chochote chenye uti wa mgongo isipokuwa binaadamu;

“bioteknolojia” maana yake ni matumizi ya mifumo ya kibiolojia kwa kuzalisha au kuchakata mazao au huduma;

“Bodi” maana yake ni Bodi ya Wakurugenzi ya Taasisi ya Utafiti wa Mifugo Zanzibar iliyoanzishwa chini ya kifungu cha 6(1) cha Sheria hii;

“kabila” maana yake ni kundi miongoni mwa aina ya wanyama wenye alama na muonekano maalum waliozalishwa mahsusi kwa matumizi maalumu;

“Mkurugenzi Mkuu” maana yake ni Mkurugenzi Mkuu wa Taasisi aliyeteuliwa chini ya kifungu cha 23(1) cha Sheria hii;

“maradhi” maana yake ni mabadiliko yoyote ya kiafya kutoka hali ya kawaida ya mwili wa mnyama na unajumuisha athari ya viungo;

“hifadhi ya vinasaba” maana yake ni hifadhi ya aina ya vinasaba vya wanyama na miti na inajumuisha wanyama hai, mimea hai, mayai yenye mbegu, mayai yasiyokuwa na mbegu, mbegu za uzazi za kiume, mbegu za uzazi za kike na DNA;

“Taasisi” maana yake ni Taasisi ya Utafiti wa Mifugo iliyoanzishwa chini ya kifungu cha 3(1) cha Sheria hii;

“maabara” maana yake ni maabara ya utafiti yenye vifaa husika na watumishi wenye sifa;

“mifugo” maana yake ni wanyama wanaofugwa ikijumuisha ng’ombe, kondoo, mbuzi, nguruwe, kuku, mbwa, paka, punda na wanyama wanaotunzwa;

“bidhaa za mifugo” maana yake ni bidhaa zitokanazo na mifugo;

“utafiti wa mifugo” maana yake ni mfumo wa utaratibu maalum unaoelezea ukusanyaji wa taarifa, matoleo ya taarifa mahsusi, uchambuzi na tafsiri ya taarifa hizo kwa kuzingatia mbinu muafaka zilizowekwa na taaluma husika za mifugo na taaluma nyengine zenye kufanana na mifugo kwa lengo la kuendeleza, kuthibitisha na kuisambaza teknolojia za mifugo;

“Waziri” maana yake ni Waziri anayehusika na masuala ya utafiti wa mifugo;

“Wizara” maana yake ni Wizara inayohusika na masuala ya utafiti wa mifugo;

“Rais” maana yake ni Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi;

“utafiti” maana yake ni mfumo wa utaratibu maalumu unaoelezea ukusanyaji wa taarifa, matoleo ya taarifa mahsusi na uchambuzi wa tafsiri wa taarifa hizo kwa kuzingatia mbinu muafaka zilizowekwa na taaluma husika na utaratibu wa kitaaluma kwa lengo la kuendeleza, kuthibitisha na kuisambaza teknolojia;

“mtafiti” maana yake ni mtu anayefanya utafiti wa kitaaluma au wa kisayansi kuhusiana na mifugo;

SEHEMU YA PILI KUANZISHWA KWA TAASISI

Kuanzishwa
kwa Taasisi.

3.-(1) Kunaanzishwa Taasisi itakayohusika na utafiti wa mifugo itakayojulikana kama Taasisi ya Utafiti wa Mifugo Zanzibar na kwa ufupisho wake itajulikana kuwa kama “ZALIRI”.

(2) Taasisi itakuwa ni chombo kinachojitegemea kwa baadhi ya mambo, na baada ya kupata idhini ya Waziri, itakuwa na uwezo wa:

- (a) kupata, kumiliki, kununua au kuhamisha mali yoyote inayohamishika au isiyohamishika;
- (b) kuingia kwenye mkataba wowote, ubia au muamala kwa mujibu wa Sheria;
- (c) kukopa fedha kutoka katika taasisi yoyote ya kifedha kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma; na
- (d) kutekeleza au kufanya jambo lolote au kitu chochote ambacho taasisi ya aina yake inaweza kutekeleza au kufanya kwa mujibu wa Sheria.

Muhuri na
nembo ya
Taasisi.

4.-(1) Kutakuwa na muhuri na nembo ya Taasisi katika umbo na namna kama itakavyoamuliwa na Bodi.

(2) Matumizi ya muhuri na nembo ya Taasisi katika waraka wowote ule yatathibitishwa kwa sainsi ya Mkurugenzi Mkuu au afisa mwengine yeyote wa Taasisi aliyeidhinishwa na Mkurugenzi Mkuu.

(3) Waraka wowote unaokusudiwa kuwa ni hati inayotolewa na Taasisi utawekwa muhuri wa Taasisi na kuthibitishwa kwa mujibu wa kifungu kidogo cha (2) cha kifungu hiki.

Kazi za
Taasisi.

5.-(1) Taasisi itaendesha, itasimamia na itaratibu shughuli zote za utafiti wa mifugo ndani ya Zanzibar.

(2) Bila ya kuathiri ujumla wa kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Taasisi:

- (a) itafanya utafiti kuhusiana na:
  - (i) maendeleo ya aina mbalimbali za mifugo na ukuzaji wa mifugo yenye uzalishaji mkubwa;

- (ii) uzalishaji, usarifu, uhifadhi, matumizi na masoko ya mazao na bidhaa zinazotokana na wanyama;
  - (iii) uendelezaji wa malisho, usimamizi na matumizi ya vyakula vya mifugo;
  - (iv) ufugaji wa wanyama unaojumuisha ustawi wa wanyama na ufugaji hai;
  - (v) afya na maradhi ya wanyama;
  - (vi) nyanja za kijamii na kiuchumi za sekta ya mifugo;
  - (vii) taaluma ya kienyeji na ya kiasili katika afya na uzalishaji wa wanyama; na
  - (viii) mambo mengine ya mifugo au yanayohusiana na mifugo.
- (b) itapanga, itafanya, itaendeleza, itasimamia, itaratibu na itasambaza tafiti na matumizi yake katika mifugo na sayansi zinazohusiana na mifugo;
  - (c) itaendeleza teknolojia husika kwa ajili ya sekta ya mifugo ili kuongeza uzalishaji na tija ya mazao ya mifugo na bidhaa zitokanazo na mazao ya mifugo;
  - (d) itaoanisha shughuli za utafiti wa mifugo za taasisi za umma za utafiti, jumuiya za kijamii, sekta binafsi na jumuiya za wakulima;
  - (e) itaendeleza na kutekeleza programu za tafiti za mifugo;
  - (f) itatoa miongozo ya utoaji wa huduma za tafiti za mifugo ambayo inajumuisha viwango vya utafiti, maadili, miiko na taratibu za ufanyaji tafiti;
  - (g) itatoa, itafanya na itaendeleza huduma za ushauri katika nyanja za utafiti, mafunzo na usambazaji wa taarifa katika uzalishaji, afya na sayansi zinazohusiana na mifugo;
  - (h) itaweka na itahifadhi taarifa zinazohusiana na utafiti wa mifugo kutoka kwa watafiti, taasisi na wadau wengine;
  - (i) itasaidia watafiti wa Taasisi kuchapisha motokeo ya tafiti katika majarida, miongozo, nyaraka za tafiti, vipeperushi na machapisho mengine yanayohusiana na mifugo;

- (j) itasajili watoa huduma muhimu wa tafiti za mifugo katika sekta ya umma na sekta binafsi, na itaendeleza daftari kuu la usajili wa utafiti na maendeleo ya mifugo;
  - (k) itaandaa semina na makongamano kwa wadau juu ya mambo yanayohusiana na tafiti za mifugo;
  - (l) itaweka na itatunza hifadhi ya vinasaba kwa ajili ya kuchanganua, kutathmini, kutunza na kuendeleza hifadhi na vinasaba vya malisho ya wanyama;
  - (m) itawezesha matumizi ya bioteknolojia kwa maendeleo ya mifugo;
  - (n) itatoa mafunzo kwa watafiti wapya na wadau wengine katika mambo yote yanayohusiana na tafiti za mifugo; na
  - (o) itatekeleza kazi nyengine yoyote kwa madhumuni ya utekelezaji wa Sheria hii.
- (3) Taasisi inaweza, katika kutekeleza kazi zake, kushirikiana na taasisi nyengine inayofanana nayo ndani au nje ya Zanzibar.

SEHEMU YA TATU UONGOZI WA TAASISI

Uanzishaji
na Muundo
wa Bodi.

6.-(1) Kutakuwa na Bodi ya Wakurugenzi ya Taasisi ambayo itaundwa na:

- (a) Mwenyekiti atakayeteuliwa na Rais;
- (b) Mkurugenzi Mkuu;
- (c) Mkurugenzi anayehusika na mipango katika Wizara;
- (d) Wajumbe wengine wanne kutoka:
  - (i) Taasisi ya Utafiti wa Kilimo Zanzibar;
  - (ii) Taasisi ya Utafiti wa Afya;
  - (iii) Taasisi ya Elimu ya Juu ya Zanzibar inayohusiana na sayansi ya biolojia; na

(iv) Jumuiya ya sekta binafsi iliyosajiliwa inayohusiana na maendeleo ya mifugo.

(2) Mtu atakuwa na sifa ya kuteuliwa kuwa Mwenyekiti wa Bodi akiwa mtu huyo:

- (a) ni Mzanzibari;
- (b) ana angalau shahada ya kwanza katika fani ya sayansi za mifugo, uchumi, sheria au fani nyengine zozote zinazohusiana nazo kutoka katika taasisi inayotambuliwa;
- (c) ana uzoefu wa angalau miaka isiyopungua kumi katika utumishi wa umma;
- (d) ana umahiri wa hali ya juu wa kusimamia kwa ufanisi na ubora majukumu ya Taasisi; na
- (e) ni muadilifu.

(3) Ukitoa Mwenyekiti na wajumbe wanaoingia kwa nafasi zao, wajumbe wengine watateuliwa na Waziri kwa kushauriana na mamlaka husika kwa kuzingatia uzoefu, utaalamu na usawa wa kijinsia.

Katibu wa Bodi.

7.-(1) Bodi itamteua mwajiriwa wa Taasisi mwenye sifa kuwa Katibu wa Bodi.

(2) Katibu wa Bodi atawajibika kwa Bodi na atahusika na:

- (a) kuchukua kumbukumbu sahihi za vikao vya Bodi;
- (b) kutunza taarifa sahihi na zenye kujitosheleza za Bodi;
- (c) kuweka daftari la maamuzi ya Bodi na kuwajulisha maafisa wanaohusika;
- (d) kutoa taarifa za mikutano ya Bodi kwa wajumbe;
- (e) kutoa ushauri sahihi kwa Bodi pale unapohitajika; na
- (f) kufanya kazi nyengine yoyote kama atakavyoelekezwa na Bodi.

Kazi za Bodi.

8.-(1) Bodi:

- (a) itasimamia, itaelekeza na itatoa miongozo kuhusiana na majukumu ya Taasisi;

- (b) itahakikisha kwamba fedha za kutosha na rasilimali zinakuwepo katika Taasisi kwa ajili ya kutekeleza malengo yake ya utafiti wa mifugo;
- (c) itatoa miongozo kuhusu utayarishaji na utekelezaji wa sera za utafiti wa mifugo;
- (d) itaiongoza Kamati ya Utafiti katika njia nzuri ya kufikia malengo ya Sheria hii;
- (e) itaajiri au itaidhinisha ajira au itamsitisha mfanyakazi wa Taasisi;
- (f) itasimamia mali na majukumu, mapato, fedha na mambo mengine ya Taasisi;
- (g) itaomba na itapokea kwa niaba ya Taasisi zawadi, michango, ada, malipo na fedha nyengine zinazolipwa kwa Taasisi na kuidhinisha matumizi yake;
- (h) itatoa miongozo ya uendeshaji kwa idara zote au baadhi; na
- (i) itaidhinisha miongozo inayoelezea masharti yanayohusiana na ununuzi, uuzaji, uchukuaji au utoaji wa ugunduzi wa aina yoyote.

(2) Waziri anaweza kutoa kwa Bodi miongozo halali kwa jambo la jumla au maalum kuhusiana na utekelezaji wa kazi za Taasisi chini ya Sheria hii.

Uwezo wa
Bodi.

9. Bodi itakuwa na uwezo wa jumla wa kusimamia kuhusiana na utekelezaji wa kazi za Taasisi, na kwa mahsusi itakuwa na uwezo wa:

- (a) kupendekeza muundo wa kitaasisi wa Taasisi kwa Kamisheni ya Utumishi wa Umma;
- (b) kupendekeza kwa Kamisheni ya Utumishi wa Umma kuhusiana na taratibu na masharti ya utumishi ya watumishi wa Taasisi;
- (c) kuajiri au kuteua wafanyakazi wa Taasisi kwa mujibu wa masharti ya Sheria ya Utumishi wa Umma;
- (d) kuchukua hatua za kinidhamu dhidi ya mfanyakazi yeyote kwa kosa la kuvunja maadili kwa mujibu wa Sheria ya Utumishi wa Umma na kanuni zake; na
- (e) kuidhinisha ada na tozo nyengine za huduma zinazotolewa na Taasisi.

Muda wa
wajumbe wa
Bodi.

10.-(1) Mwenyekiti wa Bodi atashika nafasi kwa kipindi cha miaka minne kutoka tarehe ya uteuzi na anaweza kuteuliwa tena kwa kipindi chengine.

(2) Ukitoa mjumbe anaingia kwa nafasi yake, wajumbe wengine wa Bodi watashika nafasi kwa kipindi cha miaka mitatu kutoka tarehe ya uteuzi na wanaweza kuteuliwa tena kwa kipindi chengine.

Makamu
Mwenyekiti.

11. Wajumbe wa Bodi watamchagua mmoja miongoni mwao kuwa Makamu Mwenyekiti wa Bodi.

Mikutano
ya Bodi.

12.-(1) Bodi itakutana kikawaida mara moja kwa kila miezi mitatu na inaweza kukutana wakati wowote pale inapohitajika kwa ajili ya utekelezaji wa kazi zake chini ya Sheria hii.

(2) Mikutano yote ya Bodi itaitishwa na Mwenyekiti.

(3) Endapo Mwenyekiti hayupo, Makamu Mwenyekiti ataitisha mkutano wa Bodi.

(4) Endapo Mwenyekiti na Makamu Mwenyekiti hawapo, wajumbe waliohudhuria watamchagua mmoja miongoni mwao kuendesha mkutano, na mjumbe aliyechaguliwa atakuwa na uwezo na atatekeleza majukumu yote ya Mwenyekiti.

Akidi ya
mikutano.

13. Zaidi ya nusu ya idadi ya wajumbe wataunda akidi ya kikao.

Maamuzi ya
Bodi.

14. Bodi itatoa maamuzi kwa maafikiano na ikitokezea kutokukubaliana, uamuzi utafikiwa kwa kura na ikitokezea kura kuwa sawa, Mwenyekiti atakuwa na kura ya uamuzi.

Taratibu za
mikutano.

15. Kwa kuzingatia masharti ya Sheria hii, Bodi itakuwa na uwezo wa kuandaa taratibu zake wenyewe kuhusiana na mikutano na utaratibu wa uendeshaji wa majukumu yake ikijumuisha kamati za Bodi.

Nafasi ya
mjumbe
kuwa wazi.

16.-(1) Nafasi ya mjumbe wa Bodi itakuwa wazi ikiwa mjumbe huyo:

(a) amefariki;

(b) ameshindwa kuhudhuria mikutano mitatu mfululizo ya Bodi bila ya sababu ya msingi;

- (c) ameziuzulu au kwa namna yoyote amepoteza sifa ya ujumbe wa Bodi; au
- (d) ameshindwa kutekelza majukumu yake kwa sababu ya afya ya kimwili au kiakili.

(2) Endapo mjumbe atajiuzulu au atapoteza sifa ya ujumbe wa Bodi kama itakavyokuwa, kwa sababu yoyote kabla ya kumalizika kwa muda, mamlaka ya uteuzi itateua mtu mwingine kushika nafasi hiyo na mtu aliyeteuliwa atashika nafasi kwa kipindi kilichobakia cha aliyemtangulia.

Posho kwa wajumbe.

17. Mwenyekiti na wajumbe wengine wa Bodi watastahiki kulipwa posho kwa mujibu wa Sheria ya Utumishi wa Umma na Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma.

Mjumbe mualikwa.

18. Bodi inaweza kumualika mtu yeyote ambaye sio mjumbe kuhudhuria katika majadiliano yoyote ya mkutano wa Bodi kama mtaalamu lakini mtu huyo aliyealikwa hatokuwa na haki ya kupiga kura.

Mgongano wa maslahi.

19. Mjumbe yeyote ambaye ana maslahi ya moja kwa moja au vyenginevyo katika mkataba au mapendekezo ya mkataba au jambo lolote linalojadiliwa na Bodi, atatangaza uhalisia wa maslahi yake kwa Bodi na ataondoka katika ushiriki wa majadiliano ya jambo hilo.

Kukasimu kazi za Bodi.

20. Bodi inaweza, inapoona inafaa kwa ajili ya utekelezaji bora wa kazi zake, kukasimu baadhi ya kazi zake kwa Mkurugenzi Mkuu, Kamati yoyote au mtumishi mwingine yoyote wa Taasisi.

Kusitishwa au kusimamishwa kuwa mjumbe wa Bodi.

21. Waziri anaweza kumsitisha au kumsimamisha mjumbe yeyote wa Bodi isipokuwa Mwenyekiti na Mjumbe anayeingia kwa nafasi yake, ikiwa mjumbe huyo:

- (a) hawezi kutekeleza kazi za nafasi yake;
- (b) ametiwa hatiani kwa kosa la jinai linalohusisha udanganyifu, kutokuwa mwadilifu au uvunjifu wa maadili; au
- (c) ameshindwa kuhudhuria katika mikutano mitatu mfululizo ya Bodi bila ya ruhusa ya Mwenyekiti.

Bodi kuanzisha kamati.

22.-(1) Bodi inaweza, kwa madhumuni ya kurahisisha utekelezaji wa majukumu yake, kuanzisha kamati kutekeleza kazi maalum pale inapoona inafaa.

(2) Taratibu, masharti na mambo mengine yanayohusiana na kamati zinazoanzishwa zitaelezwa na Bodi.

SEHEMU YA NNE
MKURUGENZI MKUU NA WATUMISHI WENGINE
WA TAASISI

Uteuzi wa
Mkurugenzi
Mkuu.

23.-(1) Kutakuwa na Mkurugenzi Mkuu wa Taasisi ambaye atateuliwa na Rais.

(2) Mtu atakuwa na sifa ya kuteuliwa kuwa Mkurugenzi Mkuu ikiwa mtu huyo:

- (a) ni Mzanzibari;
- (b) ana angalau shahada ya pili katika fani ya mifugo au elimu yoyote inayohusiana na sayansi kutoka katika taasisi yoyote inayotambulika;
- (c) ana uzoefu katika utumishi wa umma usiopungua miaka kumi katika fani hiyo; na
- (d) ni muadilifu.

Kazi za
Mkurugenzi
Mkuu.

24.-(1) Mkurugenzi Mkuu atakuwa Afisa Mtendaji Mkuu na atatekeleza kazi za kila siku za Taasisi.

(2) Bila ya kuathiri ujumla wa masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, Mkurugenzi Mkuu:

- (a) ataongoza Taasisi katika kupanga na kutekeleza kazi za utafiti wa mifugo kwa ajili ya maendeleo;
- (b) atasimamia fedha na rasilimali nyengine za Taasisi;
- (c) atawezesha utekelezaji wa programu za utafiti na tathmini zake;
- (d) atakuwa ni mamlaka ya kinidhamu kwa wafanyakazi wa Taasisi walioko kwenye mamlaka yake; na
- (e) atatekeleza kazi nyengine zozote kwa madhumuni ya utekelezaji wa Sheria hii.

Idara, vituo,
na vitengo
vya Taasisi.

25.-(1) Kwa madhumuni ya utekelezaji mzuri wa kazi za Taasisi chini ya Sheria hii, Bodi inaweza kuanzisha idara, vituo na vitengo, kwa kuzingatia masharti ya Sheria ya Utumishi wa Umma.

(2) Kwa kuzingatia masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, wakuu wa idara, vituo na vitengo watateuliwa na Bodi kwa kuzingatia sifa na uzoefu wao.

(3) Wakuu wa idara, vituo na vitengo watawajibika chini ya Mkurugenzi Mkuu.

Watumishi
wa Taasisi.

26. Taasisi, kwa idhini ya Bodi na kwa kuzingatia masharti ya Sheria ya Utumishi wa Umma, itaajiri watumishi wengine kama itakavyoona inafaa kwa ajili ya utekelezaji mzuri wa kazi za Taasisi.

SEHEMU YA TANO KUANZISHA KAMATI YA UTAFITI

Uanzishaji na
Muundo wa
Kamati ya
Utafiti.

27.-(1) Kutakuwa na Kamati ya Utafiti itakayojulikana kama Kamati ya Taasisi ya Utafiti wa Mifugo Zanzibar ambayo itaundwa na:

- (a) Mkurugenzi Mkuu ambaye atakuwa ni Mwenyekiti;
- (b) Wakurugenzi wa idara wa Taasisi;
- (c) Mkurugenzi anayehusika na maendeleo ya mifugo; na
- (d) Wajumbe wengine watatu walioteuliwa na Mkurugenzi Mkuu kwa kuzingatia uzoefu, utaalamu na usawa wa kijinsia.

(2) Kamati ya Utafiti inaweza kumualika mtu yeyote kusaidia katika utekelezaji wa kazi zake.

(3) Kamati ya Utafiti itamteua afisa mwenye sifa miongoni mwa watafiti wa Taasisi kuwa Katibu wa Kamati ya Utafiti.

Kazi za
Kamati ya
Utafiti.

28. Kamati ya Utafiti:

- (a) itaandaa mipango kazi ya mwaka ya Taasisi na kuiwasilisha kwa Bodi;
- (b) itapitia mapendekezo ya miradi ya utafiti kwa kuzingatia vipaumbele na utaalamu na kuiwasilisha kwa Bodi;
- (c) itapitia nyaraka za kisayansi katika utafiti wa mifugo kwa kupata idhini ya Bodi kwa ajili ya kuchapishwa;
- (d) itaandaa mkutano wa mwaka wa mapitio ya tafiti za mifugo, semina na makongamano kwa wadau;

- (e) itafuatilia na kutathmini maendeleo ya utafiti na kuwasilisha matokeo yake kwa Bodi; na
- (f) itafanya kazi nyengine zozote zitakazoelezwa au kuelekezwa na Bodi.

SEHEMU YA SITA UENDESHAJI WA UTAFITI WA TAASISI

Taarifa
zinazotakiwa
kuwasilishwa
kwa Taasisi.

29. Mtu yeyote anayetaka au anayekusudia kufanya utafiti wa mifugo ndani ya Zanzibar, kwa gharama zake, atatoa taarifa kwa Taasisi kuhusiana na utafiti huo, na atawasilisha kwa Taasisi nakala za kumbukumbu zozote husika na matokeo ya utafiti huo.

Masharti
yanayohusiana
na ugunduzi
na uvumbuzi.

30.-(1) Kwa madhumuni ya matumizi ya kibiashara kwa ugunduzi au uvumbuzi wowote ambao Taasisi inaona ni muhimu kutumia kwa ajili ya uendelezaji wa uzalishaji wa mifugo, Taasisi inaweza kukubaliana na mtu yeyote kununua, kuuza, kuchukua au kutoa ugunduzi wowote unaohusiana na mifugo kwa kuzingatia utaratibu na masharti yaliyoidhinishwa na Bodi.

(2) Ugunduzi au uvumbuzi uliofanywa ikiwa ni matokeo ya utafiti uliofanywa chini ya Sheria hii, utasajiliwa na Taasisi katika namna na masharti ambayo Waziri anaweza kuyaweka katika Kanuni zilizotungwa chini ya Sheria hii.

Umiliki wa
ugunduzi
na uvumbuzi.

31.-(1) Ugunduzi na uvumbuzi wowote unaohusiana na mifugo uliofanywa na Taasisi katika utekelezaji wa kazi zake chini ya Sheria hii, utakuwa ni miliki ya Taasisi na Taasisi inaweza kuuweka wazi kwa umma.

(2) Taasisi inaweza, kwa idhini ya Waziri:

- (a) kutoa tunzo au mrabaha kama itakavyoona inafaa, kwa mtu yeyote ambaye amefanya ugunduzi au uvumbuzi kutokana na utafiti wowote uliofanywa, au ulioelekezwa kufanywa na Taasisi, ama mtu huyo ni mwajiriwa wa Taasisi au vyenginevyo; na
- (b) endapo ugunduzi au uvumbuzi umewekwa wazi kwa umma kwa malipo au mrabaha, kumsamehe mtu yeyote kutolipa ada au mrabaha au sehemu yake.

SEHEMU YA SABA MASHARTI YA FEDHA

Fedha za
Taasisi.

32.-(1) Fedha na rasilimali za Taasisi zitajumuisha:

- (a) fedha zilizoidhinishwa na Baraza la Wawakilishi katika mfumo wa ruzuku;
- (b) fedha zilizopokelewa na Taasisi kutokana na bidhaa au huduma zilizotolewa na Taasisi;
- (c) misaada halali, zawadi, michango, mikopo, urithi, au uwekezaji kama Taasisi itakavyopokea kutoka kwa mtu yeyote au taasisi; na
- (d) fedha nyengine zozote itakazopewa au kupatikana kihalali na Taasisi kutokana na utekelezaji wa kazi zake au vyenginevyo.

(2) Taasisi itatekeleza kazi zake kwa mujibu wa misingi ya jumla ya fedha na itahakikisha kwamba, kadri iwezekanavyo, makusanyo yake yanatosheleza matumizi yake sahihi kwa mujibu wa mpango mkakati wake.

(3) Waziri anaweza, baada ya kushauriana na waziri anayehusika na fedha, kuamua kiwango cha makusanyo ambacho kitabakia kuwa mali ya Taasisi na kiwango cha makusanyo ambacho kitachukuliwa kuwa ni fedha za umma na kuwasilishwa katika hesabu ya Serikali.

(4) Miamala yote ya fedha ya Taasisi itafanywa na itaongozwa kwa mujibu wa Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma na sheria nyengine yoyote ya fedha.

Makadirio
ya mapato
na matumizi.

33.-(1) Mkurugenzi Mkuu, katika kila mwaka wa fedha, atawasilisha kwa Bodi ya Wakurugenzi kwa majadiliano na mapendekezo, makadirio ya mapato na matumizi kwa ajili ya Taasisi kwa mwaka wa fedha unaofuata.

(2) Kutokana na majadiliano na mapendekezo ya Bodi, bajeti ya Taasisi itafanywa katika namna ile ile ikiwa ni sehemu ya Bajeti ya Wizara.

(3) Kwa madhumuni ya kifungu hiki, makadirio ya mapato na matumizi yanaweza yakajumuisha makadirio ya ziada.

(4) Makadirio ya mapato na matumizi ya Taasisi yataandaliwa kwa mujibu wa masharti na taratibu za Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma na miongozo mengine yoyote itakayotolewa na Serikali mara kwa mara.

(5) Mkurugenzi Mkuu atahakikisha kwamba malipo yote yanayofanywa na fedha za Taasisi yanafanywa kwa usahihi na yanaidhinishwa ipasavyo, na udhibiti unaopaswa unazingatiwa kwa mali na madeni ya Taasisi.

Hesabu na ukaguzi.

34.-(1) Taasisi itawezesha kufanywa na kuwekwa vitabu sahihi na kamili vya hesabu vinavyoainisha mapato yote na matumizi ya Taasisi.

(2) Mkurugenzi Mkuu, kwa kuzingatia miongozo ya Taasisi, ataandaa kuhusiana na uendeshaji wa Taasisi, katika kila mwaka wa fedha, taarifa za hesabu ambazo zinajumuisha:

(a) taarifa ya fedha na taarifa ya mapato na matumizi; na

(b) taarifa nyenginezo zinazohusiana na mambo ya fedha za Taasisi kama inavyotakiwa chini ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma.

(3) Ndani ya miezi mitatu ya ufungaji wa kila mwaka wa fedha, hesabu zitakazojumuisha taarifa za fedha za Taasisi zinazohusika na mwaka wa fedha huo, zitawasilishwa kwa Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali.

Ripoti ya utekelezaji ya mwaka.

35.-(1) Mkurugenzi Mkuu, ndani ya miezi miwili baada ya kila mwisho wa mwaka wa fedha, ataandaa na kuwasilisha kwa Waziri ripoti ya utekelezaji ya mwaka kuhusiana na mwaka huo wa fedha, itakayojumuisha:

(a) nakala ya hesabu zilizokaguliwa za Taasisi, pamoja na ripoti ya ukaguzi kuhusiana na hesabu hizo;

(b) ripoti ya Taasisi ya mwaka wa fedha huo; na

(c) taarifa nyengine kama Waziri atakavyohitaji.

(2) Waziri atawezesha nakala ya ripoti ya utekelezaji ya mwaka ya Taasisi kuwasilishwa Baraza la Wawakilishi, ndani ya miezi miwili au katika Mkutano unaofuata wa Baraza la Wawakilishi, baada ya kupokea ripoti hiyo chini ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki.

Ufunguaji wa Hesabu ya Benki.

36. Taasisi, kwa kuzingatia masharti ya Sheria ya Usimamizi wa Fedha za Umma, itafungua hesabu ya Benki na kuweka fedha zake kwa ajili ya utekelezaji mzuri wa kazi zake kwa mujibu wa Sheria hii.

SEHEMU YA NANE MASHARTI MENGINEYO

Makosa na
adhabu.

37.-(1) Mtu ambaye:

- (a) anafanya udanganyifu au ametoa taarifa isiyo sahihi ambayo inakwaza utekelezaji wa kazi za utafiti wa mifugo;
- (b) anaingilia katika ufanyaji wa utafiti wa mifugo;
- (c) anamzuia au anamkwaza afisa utafiti wa mifugo katika kutekeleza majukumu yake chini ya Sheria hii;
- (d) anahaulisha sampuli au matokeo ya utafiti wake pahala pengine kwa njia ya siri;
- (e) anashindwa kufuata masharti ya kifungu cha 29 cha Sheria hii; au
- (f) anaathiri au anaharibu mali au kazi yoyote ya utafiti wa mifugo uliofanywa chini ya Sheria hii,

atakuwa ametenda kosa, na akitiwa hatiani, atalipa faini isiyopungua Shilingi za Kitanzania Milioni Moja lakini isiyozidi Shilingi za Kitanzania Milioni Kumi au kifungo kwa kipindi kisichopungua mwaka mmoja lakini kisichozidi miaka kumi au vyote kwa pamoja faini na kifungo.

Adhabu za
ziada.

38. Mtu yeyote atakapotiwia hatiani kwa kosa lolote chini ya Sheria hii, Mahakama, mbali na adhabu aliyopewa chini ya Sheria hii, itaamuru:

- (a) iwapo miundombinu ya utafiti au utafiti wa mifugo umeharibiwa, umeathiriwa au umeondolewa kwa dhamira ya kutenda kosa, mtu huyo atalipa fidia inayofanana na thamani ya uharibifu alioufanya; na
- (b) kutaifishwa mali iliyotumika katika kutenda kosa.

Mipaka ya
haki ya kutoa
taarifa.

39. Isipokuwa kwa madhumuni ya mwenendo wa jinai au uendeshaji wa jinai, Taasisi ikiwa ni chombo cha Serikali haitowajibika kutoa taarifa ambazo kwa maoni ya Taasisi itaathiri uadilifu katika kufanya tafiti, hakimiliki za wagunduzi au haki nyengine zinazohusiana.

Kanuni.

40. Waziri anaweza kutunga Kanuni kwa ajili ya utekelezaji mzuri wa masharti ya Sheria hii.

Kufuta na
kubakiza.

41.-(1) Tangazo la Kisheria Nam. 45 la mwaka 2017 linafutwa.

(2) Bila ya kujali masharti ya kifungu kidogo cha (1) cha kifungu hiki, jambo lolote lililofanywa chini ya Tangazo la Kisheria lililofutwa litachukuliwa kuwa limefanywa chini ya masharti ya Sheria hii.

UMEPITISHWA na Baraza la Wawakilishi la Zanzibar, tarehe 2 Aprili, 2020.

.....
(RAYA ISSA MSELLEM)

Katibu wa Baraza la Wawakilishi la Zanzibar.